

Yêu cầu nâng cao năng lực văn hóa trong xây dựng nhân cách học viên ở các học viện, trường sĩ quan trong quân đội

Chu Thế Anh, Nguyễn Tuấn Anh*

*Học viên, Tiểu đoàn 12, Trường Sĩ quan Chính trị

Received: 19/10/2024; Accepted: 25/10/2024; Published: 28/11/2024

Abstract: Cadets of military academies and officer schools are a very important source of successor cadres whose personalities need to be built and developed in order to prepare for human resources in the current career of building the Army. In which, the personality of the cadets is a unified whole between virtue and talent, between qualities and abilities, reflecting the social values of the cadets according to the training goals and requirements to become squad-level officers. However, compared to the requirements of reality, the improvement in construction still has limitations. Therefore, more than ever, the subjects in the cadets must have a correct perception, rely firmly on the traditional culture of the nation to eliminate risks and obstacles, create strong and sustainable motivation, promote the process of building the personality of the cadets in the current

Keywords: Requirements, abilities, students

1. Đặt vấn đề

Học viên các học viện, trường sĩ quan (HV,TSQ) trong Quân đội là những thanh niên, hạ sĩ quan, binh sĩ ưu tú, có đủ điều kiện tiêu chuẩn tuyển sinh của Bộ Quốc phòng, đã trúng tuyển (hoặc được cử tuyển) vào các nhà trường để học tập, rèn luyện theo mô hình, mục tiêu, yêu cầu đào tạo, trở thành sĩ quan có trình độ bậc đại học. Vì vậy, họ là nguồn cán bộ kế cận rất quan trọng cần phải xây dựng, phát triển nhân cách nhằm chuẩn bị cho nguồn nhân lực trong sự nghiệp xây dựng Quân đội hiện nay. Trong đó, nhân cách học viên (NCHV) là một chỉnh thể thống nhất giữa đức và tài, giữa phẩm chất và năng lực, phản ánh các giá trị xã hội của học viên theo mục tiêu, yêu cầu đào tạo để trở thành sĩ quan cấp phân đội. Trong hệ thống cấu trúc, nhân cách tạo nên sức mạnh tinh thần của học viên thì phẩm chất chính trị, đạo đức đóng vai trò quan trọng nhất. Bởi vì, nền tảng hình thành nên NCHV là sức mạnh bản chất của họ, sức mạnh này tồn tại dưới dạng hệ thống các phẩm chất và năng lực. Trong hệ thống những phẩm chất, thì phẩm chất chính trị, đạo đức đóng vai trò cơ bản nhất. Là cơ sở gốc tạo nên giá trị nhân cách, được thể hiện ở quan điểm sống, lối sống, lễ sống và có tác dụng phổ quát nhất đối với mọi hoạt động của con người nói chung và học viên sĩ quan nói riêng.

Tuy nhiên, so với yêu cầu của thực tiễn, việc nâng cao NLVH trong xây dựng NCHV vẫn còn tồn tại những hạn chế, bất cập như: một số chủ thể chưa nhận

thức đầy đủ, sâu sắc về ý nghĩa, tầm quan trọng; chưa phát huy hết trách nhiệm trong lãnh đạo, chỉ đạo; nội dung, hình thức, biện pháp chậm được đổi mới, chưa phong phú, đa dạng; một số biểu hiện lệch chuẩn giá trị trong nhận thức và hành động của học viên chưa được khắc phục kịp thời; một bộ phận học viên chưa tích cực, tự giác học tập, nghiên cứu, rèn luyện; phẩm chất, năng lực học tập, nghiên cứu khoa học còn hạn chế chưa đáp ứng được mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường. Tình hình trên đặt ra yêu cầu cấp thiết cho việc nâng cao NLVH trong xây dựng NCHV ở các HV,TSQ trong Quân đội.

Giai đoạn hiện nay, nhiệm vụ xây dựng Quân đội, bảo vệ Tổ quốc không ngừng phát triển, đặt ra yêu cầu ngày càng cao và toàn diện hơn đối với nhân cách người học viên sĩ quan. Trong khi đó, mặt trái kinh tế thị trường; sự biến đổi hệ giá trị trong bối cảnh toàn cầu hóa, hội nhập quốc tế; âm mưu, thủ đoạn hoạt động “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch; sự xâm nhập của các phản giá trị, phản văn hóa vào đời sống học viên khiến cho nguy cơ các GTVH bị phai nhạt, bị hạ thấp vai trò, tác dụng trở nên hiện hữu, kéo theo đó là những tác động tiêu cực đến sự hình thành, phát triển phẩm chất, năng lực của người học viên. Vì vậy, hơn bao giờ hết, các chủ thể ở các HV,TSQ càng phải nhận thức đúng đắn, dựa vững, bám chắc vào văn hóa truyền thống của dân tộc nhằm loại bỏ những nguy cơ, lực cản, tạo ra động lực mạnh mẽ và bền vững, thúc đẩy quá trình xây dựng nhân cách của

học viên ở các HV,TSQ hiện nay.

2. Biện pháp nâng cao năng lực văn hóa trong xây dựng nhân cách học viên ở các học viện, trường sĩ quan trong quân đội hiện nay

2.1. Phải bảo đảm thống nhất hài hòa giữa truyền thống và hiện đại, giữa kế thừa và đổi mới giá trị của văn hóa nhằm nâng cao năng lực văn hóa trong xây dựng nhân cách học viên ở các học viện, trường sĩ quan trong Quân đội hiện nay

Tinh thần nhân văn quân sự hiện nay phải đi liền với kỷ luật Quân đội. Tinh yêu thương đồng chí, đồng đội không chỉ là sự sẵn sàng hy sinh, mà còn thể hiện ở sự đấu tranh phê bình lẫn nhau một cách thẳng thắn, nghiêm túc, giúp nhau cùng tiến bộ trong sinh hoạt, học tập và công tác. Xây dựng không khí dân chủ, đoàn kết trong đơn vị học viên luôn phải đi đôi với tăng cường kỷ luật, duy trì nghiêm các chế độ, nề nếp quy định. Tinh thần đoàn kết với nhân dân cũng cần đi liền với tích cực làm tốt công tác vận động quần chúng, tham gia xây dựng địa phương vững mạnh về chính trị. Trong thực hiện các công tác giúp đỡ nhân dân luôn tỏ rõ nhân cách cao đẹp Bộ đội Cụ Hồ, có nghệ thuật giao tiếp tốt, ứng xử tinh tế, văn hóa. Tinh yêu thương, chia sẻ của học viên cần được thực hiện một cách có trí tuệ, đậm chất nhân văn và nỗ lực chuyển hóa thành hành động cụ thể trong mọi hoạt động, trong mọi mối quan hệ cả với đồng đội và nhân dân.

Trong điều kiện hiện nay, mỗi người quân nhân nói chung, mỗi người sĩ quan Quân đội nói riêng, ngoài việc tinh thông tư tưởng, lý luận quân sự truyền thống, còn cần phải nắm chắc tính năng kỹ, chiến thuật của các vũ khí trang bị hiện đại, thành thạo trong sử dụng, tìm hiểu và từng bước làm chủ các công nghệ quân sự mới, công nghệ trí tuệ nhân tạo. Tất cả những nét truyền thống và hiện đại đó cần được tích hợp và thể hiện trong hệ thống năng lực chuyên môn của người học viên sĩ quan hiện nay.

Ngoài ra, cùng với sự kết hợp của những giá trị cơ bản đó, sự hình thành, xây dựng NCHV hiện nay còn cần bổ sung nhiều nét đẹp, nhiều giá trị mới của thời đại như hình thành nếp sống chính quy, lối sống văn hóa, xây dựng tinh thần thượng tôn pháp luật, nâng cao trình độ ngoại ngữ,... Sự hài hòa giữa truyền thống và hiện đại đối với việc nâng cao NLVH trong xây dựng NCHV hiện nay là yêu cầu hết sức quan trọng, có tầm rộng lớn, đòi hỏi mọi chủ thể cần quán triệt và cụ thể hóa thành nhiều giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục, xây dựng môi trường văn hóa và phát huy tính tích cực của người học trong lĩnh hội, chuyên

hóa các giá trị đó thành hệ thống phẩm chất, năng lực của mình.

2.2. Quán triệt sâu sắc quan điểm đổi mới giáo dục - đào tạo, bám sát phương hướng, nhiệm vụ xây dựng Quân đội trong thời kỳ mới

Phát huy GTVH truyền thống, nâng cao NLVH trong xây dựng NCHV sĩ quan Quân đội hiện nay cần hướng đến mục tiêu đào tạo người sĩ quan tương lai thực sự tiêu biểu về phẩm chất chính trị, phẩm chất đạo đức, lối sống, đồng thời giỏi về công tác chuyên môn. Ở người sĩ quan tương lai, các yếu tố, giá trị tốt đẹp của truyền thống cần thực sự trở thành một nền tảng vững chắc để họ phát triển toàn diện. Công tác GD-ĐT vì thế phải không ngừng gia tăng trang bị các nội dung về GTVH nói chung. Quán triệt quan điểm đổi mới GD-ĐT cần được tiến hành sâu sắc, cụ thể hóa và mọi khâu, mọi bước, thực hiện chuyên mạnh quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học. Tích cực đổi mới hình thức, phương pháp, tăng cường đầu tư các trang thiết bị, phương tiện giáo dục hiện đại đi đôi với việc bồi dưỡng, nâng cao trình độ, kỹ năng sư phạm cho đội ngũ giảng viên và cán bộ giáo dục GTVH ở các HV,TSQ.

Nhiệm vụ xây dựng Quân đội nhân dân và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa không ngừng phát triển, ngày càng trở nên nặng nề hơn. Một mặt, đó là động lực để các HV,TSQ phát triển, lớn mạnh, nhưng mặt khác, cũng tạo ra những áp lực không nhỏ đối với nhiệm vụ GD-ĐT. Trong giai đoạn hiện nay, nhiệm vụ xây dựng Quân đội, bảo vệ Tổ quốc đang đòi hỏi rất cấp thiết về nhân cách người sĩ quan cần được nâng cao hơn nữa, phải kiên định, có ý chí, bản lĩnh vượt qua mọi gian nan, thử thách như các thế hệ đi trước đã tạo dựng nên truyền thống “trung với Đảng, hiếu với dân”; nhưng đồng thời, lại phải “mới” hơn, hiện đại hơn, hội nhập hơn ở nhiều phẩm chất, năng lực. Đó chính là “đơn đặt hàng” mà Đảng, Nhà nước, Quân đội và Nhân dân đòi hỏi ở các HV,TSQ trong nâng cao chất lượng GD-ĐT. Vì vậy, nâng cao NLVH trong xây dựng NCHV các HV,TSQ phải bám sát vào những yêu cầu ấy, lấy đó là mục tiêu lớn nhất, cao nhất của mình.

2.3. Phải tích cực đổi mới, sáng tạo trong phát huy giá trị kiến thức được trang bị, nâng cao năng lực văn hóa trong xây dựng nhân cách học viên sĩ quan hiện nay

Nội dung cốt lõi của yêu cầu này là mọi cấp ủy, người chỉ huy, chính ủy, chính trị viên ở các HV,TSQ cần nhận thức đầy đủ, sâu sắc về chức trách, nhiệm

vụ cụ thể của mình đối với việc phát huy giá trị kiến thức, nâng cao NLVH trong xây dựng NCHV, đánh giá, phát hiện chính xác những khâu yếu, mặt yếu và nguyên nhân. Từ đó, giúp cho mỗi cấp ủy, mỗi tổ chức, mỗi lực lượng, mỗi con người đề ra kế hoạch, chương trình, nội dung, biện pháp hành động một cách sát, đúng, phù hợp, cụ thể để tổ chức thực sự hiệu quả, hoạt động theo đúng lĩnh vực được phân công, đóng góp chung vào toàn bộ quá trình này. Yêu cầu đòi hỏi phải thường xuyên tạo ra sự tác động đồng thuận giữa các chủ thể. Mỗi chủ trương, giải pháp nâng cao NLVH trong xây dựng NCHV phải được thấu suốt khắp các tổ chức đảng, tổ chức chỉ huy, tổ chức quần chúng, đến mọi lực lượng ở HV,TSQ.

Yêu cầu đổi mới, sáng tạo của việc phát huy GTVH trong hình thành, xây dựng NCHV cần được quán triệt sâu sắc đến mọi người, mọi tổ chức ở HV,TSQ. Đối với cấp ủy đảng, trên cơ sở quán triệt nghị quyết lãnh đạo của cấp ủy cấp trên, cần phát huy tốt dân chủ, tập trung trí tuệ để xác định chủ trương, biện pháp phát huy GTVH vào mọi mặt, mọi lĩnh vực hoạt động ở nhà trường. Đối với người chỉ huy các cấp, quán triệt sâu sắc nghị quyết phải đi đôi với sâu sát, nắm chắc đặc điểm tình hình xây dựng nhân cách của học viên hiện nay. Phải linh hoạt trong xây dựng kế hoạch và triển khai thực hiện, cần phát huy tối đa vai trò, khả năng, sở trường của cơ quan giúp việc và cán bộ cấp dưới. Đối với học viên sĩ quan, cần tận dụng tối đa mọi thời gian, trên cơ sở môi trường, điều kiện thuận lợi được tạo ra, tích cực học tập, rèn luyện, xây dựng nhân cách của chính mình.

Mọi giải pháp phát huy giá trị kiến thức, nâng cao NLVH trong xây dựng NCHV luôn cần bảo đảm tính mới, tính sáng tạo để có thể đạt hiệu quả cao nhất. Nội dung, chương trình giáo dục các GTVH phải được các chủ thể tính toán một cách sáng tạo, bảo đảm khoa học, cân đối giữa các giá trị; hình thức, phương pháp cập nhật, phù hợp với tâm sinh lý lứa tuổi, hấp dẫn người học. Môi trường ở các HV,TSQ trong Quân đội phải thể hiện được tinh thần tôn vinh GTVH thông qua đa dạng các biện pháp, từ xây dựng hệ thống quan hệ tới tổ chức các hình thái hoạt động văn hóa. Phải có cơ chế bảo đảm và duy trì lợi ích, thường xuyên tác động nhằm xây dựng động cơ, thái độ, trách nhiệm tích cực của người học trong tiếp nhận, chuyển hóa GTVH vào hình thành, xây dựng nhân cách.

Thực tiễn GD-ĐT ở các HV,TSQ trong Quân đội trong thời gian qua cho thấy, GTVH đã thể hiện tốt chức năng, vai trò của mình, giúp đại đa số học viên có điều kiện để xây dựng nhân cách toàn diện, trở thành người sĩ quan cấp phân đội bước đầu đáp ứng các yêu

cầu thực tiễn, hoàn thành chức trách, nhiệm vụ được giao. Trong tình hình hiện nay, phát huy GTVH trong xây dựng NCHV sĩ quan Quân đội đang đứng trước nhiều yếu tố mới, đòi hỏi phải thống nhất hài hòa giữa truyền thống và hiện đại; quán triệt tốt quan điểm đổi mới GD-ĐT và phương hướng, nhiệm vụ xây dựng Quân đội, bảo vệ Tổ quốc. Đó là những yêu cầu cần bản cần được quán triệt tới mọi cấp ủy, tổ chức đảng, mọi tổ chức, cá nhân ở HV,TSQ khi tổ chức triển khai thực hiện mọi giải pháp nhằm cho các giải pháp đó đi sâu vào cuộc sống, tạo ra hiệu quả thực tiễn hình thành, xây dựng NCHV.

3. Kết luận

Trên cơ sở lý luận và thực tiễn, bài báo đã đề xuất một số giải pháp cơ bản góp phần nâng cao NLVH trong xây dựng NCHV ở các HV,TSQ trong Quân đội hiện nay. Theo đó, cần tiếp tục nâng cao chất lượng giáo dục các GTVH cho học viên bằng việc khoa học hóa nội dung, đổi mới hình thức, phương pháp và phát huy vai trò các tổ chức, lực lượng sư phạm trực tiếp tham gia. Xây dựng môi trường tôn vinh GTVH ở các HV,TSQ, tạo điều kiện thuận lợi cho học viên trong quá trình hình thành, xây dựng nhân cách. Tích cực hóa nhân tố chủ quan của người học thông qua việc xây dựng động cơ học tập, rèn luyện, nâng cao khả năng nhận thức và hành động, khả năng phân biệt và tự phân biệt nhân cách theo GTVH. Kết hợp chặt chẽ các giải pháp với sự tham gia có trách nhiệm của mọi tổ chức, mọi lực lượng ở các HV,TSQ sẽ tạo ra sức mạnh thực tiễn phát huy giá trị tri thức, nâng cao NLVH trong xây dựng nhân cách của học viên, nâng cao chất lượng GD-ĐT trong Quân đội và góp phần vào thực hiện tốt nhiệm vụ xây dựng Quân đội vững mạnh, bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình hiện nay./.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Quốc phòng (2021), *Quyết định số 3672/QĐ-BQP về quy hoạch hệ thống thiết chế văn hóa trong Quân đội nhân dân Việt Nam giai đoạn 2021 - 2025, định hướng đến năm 2030*, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự Thật, Hà Nội.
3. Hà Đức Long (2019), *Phát triển nhân cách chính trị viên trong Quân đội nhân dân Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh*, Nhà xuất bản Quân đội nhân dân, Hà Nội.
4. Hàn Xuân Thịnh (2020), “Tăng cường giáo dục truyền thống cách mạng cho thanh niên Quân đội trong giai đoạn hiện nay”, *Tạp chí giáo dục lý luận chính trị quân sự*, số 179, tr.44-46.